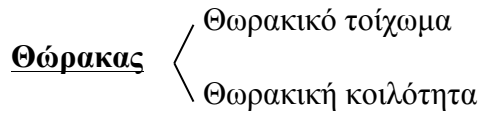

Θωρακικό Τοίχωμα

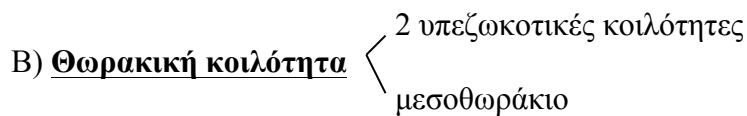
I. Γενικά

A.

A) Θωρακικό τοίχωμα

- Δέρμα και περιτονίες
- Οστά $\left\{ \begin{array}{l} \text{σπόνδυλοι} \\ \text{πλευρές} \\ \text{στέρνο} \end{array} \right.$
- Μαστοί
- Στόμια θώρακα
- Μύες θώρακα
- Μεσοπλεύρια διαστήματα
- Μεσοπλεύρια νεύρα, αρτηρίες, φλέβες
- Έσω θωρακικά αγγεία

- Υπεζωκότας (τοιχωματικός, σπλαγχνικός)
- Πνεύμονες
- Μεσοθωράκιο

B Τα σκελετικά μέρη του θώρακα περιλαμβάνουν τους 12 θωρακικούς σπονδύλους, τα 12 ζεύγη πλευρών με τους συσχετιζόμενους πλευρικούς χόνδρους και το στέρνο.

1. **Άνω οστικό όριο** - σφαγιτιδική εντομή και τις αρθρώσεις για την κλείδα κατά το άνω χείλος της λαβής του στέρνου (μπροστά), και Θ1 σπόνδυλο (πίσω)
  - Θωρακική είσοδο
2. **Κάτω οστικό όριο** – Ξιφοειδή απόφυση (μπροστά) και Θ12 σπόνδυλο (πίσω)
  - Θωρακικός έξοδος

Στόμια θώρακα

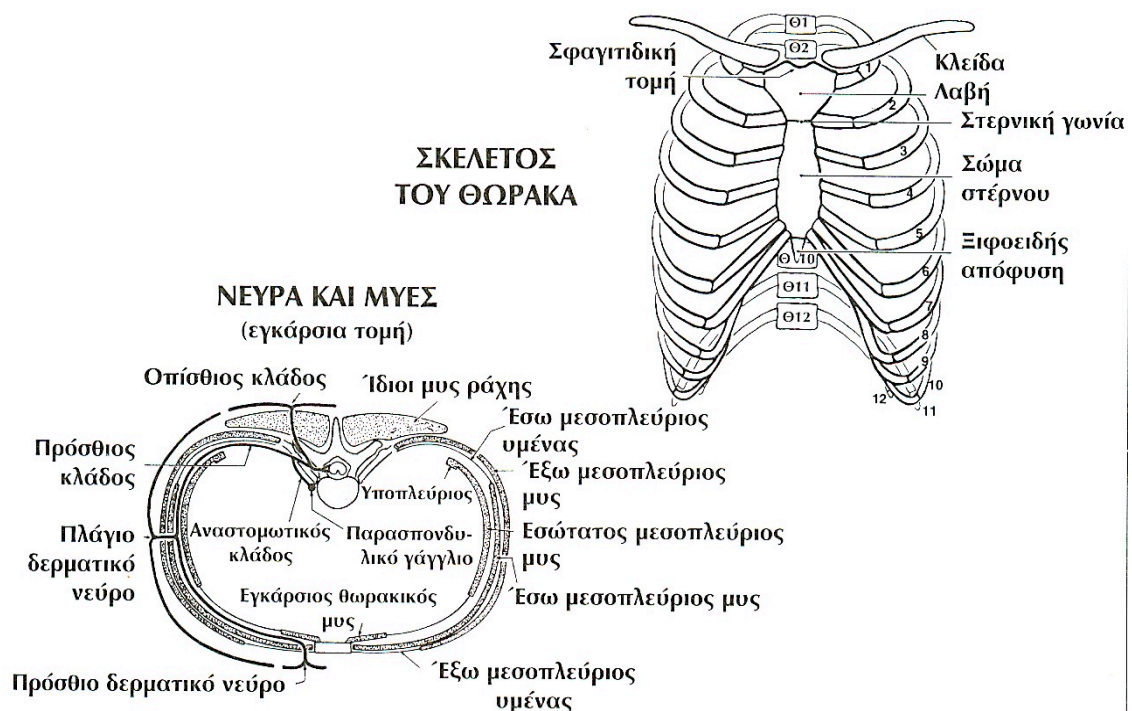
Άνω: Θ1 (πίσω)

- πρώτο ζεύγος πλευρών και πλευρικών χόνδρων (εμπρός και έξω)
- άνω άκρο λαβής στέρνου (εμπρός)

Κάτω: διάφραγμα (διαχωρισμός από την κοιλιακή κοιλότητα)

- Θ12 (πίσω)
- 12^ο ζεύγος πλευρών και πλευρικών χόνδρων (εμπρός και έξω)
- Ξιφοειδής απόφυση (εμπρός)

Γ. Το θωρακικό τοίχωμα περιβάλλει τη **θωρακική κοιλότητα**, η οποία περιέχει τρεις σπλαγχνικές κοιλότητες (**2 υπεζωκοτικές και 1 περικαρδιακή**), καθώς και τα θωρακικά σπλάγγνα.

II. Δέρμα και υποδερμάτιοι ιστοί

α) Δέρμα και περιτονίες θωρακικού τοιχώματος

- Επιδερμίδα
- Χόριο
- Επιπολής περιτονία (υποδερμάτιο πέταλο)
- Εν τω βάθει περιτονία (περιμύιο και περιόστεο)

β) Δερματική νεύρωση

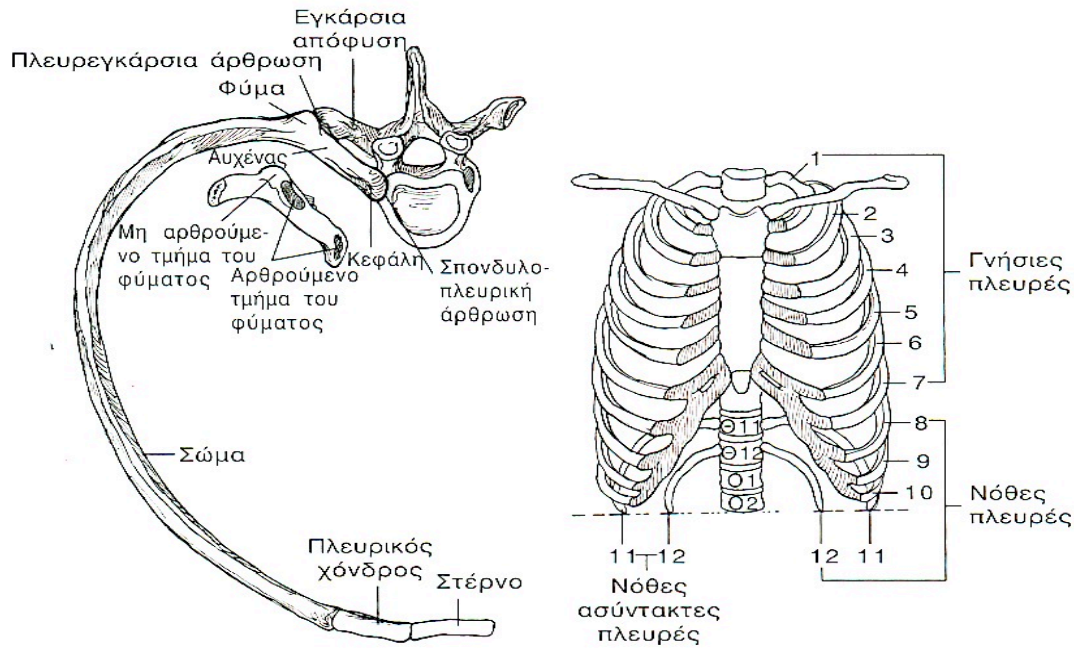
- Δερμοτόμιο: περιοχή που νευρώνεται από νωτιαίο νεύρο (50% αλληλοεπικάλυψη νεύρωσης)
- Θ1,Θ2: θωρακικό τοίχωμα και άνω άκρα
- Θ7-Θ11: θωρακικό τοίχωμα και κοιλιακό τοίχωμα

- Θηλή μαστού: Θ4
- Ομφαλός: Θ10

III. Οστά Θωρακικού Τοιχώματος

A. Πλευρές και πλευρικοί χόνδροι

1. 12 πλευρές:
  - 1-7 αληθείς
  - 8-10 νόθες
  - 11-12 νόθες ασύντακτες
  - Αληθείς: συνδέονται με το στέρνο μέσω των πλευρικών τους χόνδρων
  - Νόθες: συνδέονται με το στέρνο μέσω πλευρικών χόνδρων της αμέσως ανώτερης πλευράς
  - Νόθες ασύντακτες: δεν συνδέονται με το στέρνο και καταλήγουν ελεύθερες ανάμεσα στους κοιλιακούς μυς
  - Τυπικές πλευρές 3-9
  - Άτυπες πλευρές 1,2,10,11,12
2. Η κεφαλή μιας τυπικής πλευράς αρθρώνεται με τα σώματα δύο παρακείμενων θωρακικών σπονδύλων.
  - Το φύμα αρθρώνεται με την άκρη της αντίστοιχης θωρακικής εγκάρσιας απόφυσης.
  - Μεταξύ της κεφαλής και του φύματος, βρίσκεται ο αυχένας ο οποίος συνδέεται με τις εγκάρσιες αποφύσεις μέσω συνδέσμων.
3. Το σώμα εκτείνεται κυκλικά προς τα εμπρός όπου συναντά τον πλευρικό του χόνδρο.
4. Οι πλευρικοί χόνδροι -
  - των 1-7 πλευρών (*γνήσιες πλευρές*) προσφύονται στο στέρνο.
  - των 8-10 πλευρών (*νόθες ή κυμαινόμενες πλευρές*) αρθρώνονται με τον αμέσως υπερκείμενο χόνδρο
  - των 11-12 πλευρών (*νόθες ασύντακτες πλευρές*) έχουν το άκρο τους μέσα σε μυς.
5. Ο χώρος μεταξύ δύο πλευρών αποτελεί ένα μεσοπλευρίο διάστημα. (Υπάρχουν 11)
6. Το κατώτερο χείλος του κορμού των πλευρών 3-12 εμφανίζει μία στενή γραμμοειδή οδόντωση, η *πλευρική αύλακα*.
7. **Υποστερνική γωνία** – αποτελεί το κάτω – έσω όριο των πλευρικών χόνδρων από την έβδομη έως τη 10^η πλευρά

Β. Στέρνο

1. **Λαβή** – το ανώτερο παχυσμένο τμήμα
2. **Σώμα** – το επίμηκες μεσαίο τμήμα
3. **Ξιφοειδής απόφυση** – το μικρό κατώτερο τμήμα
4. **Στερνική γωνία (Λουδοβίκειος γωνία)** – εγκάρσιο έπαρμα που χαρακτηρίζει την άρθρωση μεταξύ λαβής και σώματος
5. **Σφαγιτιδική εντομή** – το άνω χείλος της λαβής, ανάμεσα τις εντομές στις έξω γωνίες για την άρθρωση με τις κλείδες
6. **Θέση άρθρωσης με την κλείδα & πλευρές**

Γ. Θωρακικοί σπόνδυλοι

Ιδιαίτερα γνωρίσματα

1. Μικρές επιφάνειες στο σώμα για την άρθρωση και τις κεφαλές των πλευρών (άνω και κάτω πλευρικά ημιγλήνια)
2. Μικρές επιφάνειες στις εγκάρσιες αποφύσεις για την άρθρωση με τα φύματα των πλευρών εκτός από τις 2-3 κατώτερες πλευρές (εγκάρσια γλήνη)
3. Διαθέτουν ακανθώδεις αποφύσεις

Δ. Αρθρώσεις οστών θωρακικού τοιχώματος

1. Σπονδυλοπλευρικές

- διάρθρωση κεφαλής τυπικής πλευράς με τα πλευρικά ημιγλήνια δύο παρακείμενων σπονδύλων και το μεσοσπονδύλιο δίσκο τους
- διάρθρωση φύματος τυπικής πλευράς με την εγκάρσια γλήνη του αντίστοιχου σπονδύλου

Παρουσία συνδέσμων:

- μεσάρθριος
- ακτινωτός
- πρόσθιος και οπίσθιος πλευρεγκάρσιος

2. Χονδροπλευρικές

3. Στερνοπλευρικές (μέσω των πλευρικών χόνδρων)

- Ένωση πλευρών 1-7 με τα έξω χείλη του στέρνου
- Πρώτο ζεύγος: συγχόνδρωση 2-7 διάρθρωση →παρουσία πρόσθιων και οπίσθιων ακτινωτών στερνοπλευρικών συνδέσμων

4. Μεσοχόνδριες

5. Άρθρωση λαβής και σώματος στέρνου: αμφιάρθρωση

6. Στερνοξίφοειδής: συγχόνδρωση

E. Οστά Θώρακα - Στην άσκηση να αναγνωρίζετε -

1- Στέρνο

- Στερνική γωνία
- Σφαγιτιδική εντομή
- Λαβή
- Ξιφοειδή απόφυση
- Σώμα
- Θέση άρθρωση με την κλείδα
- Θέση άρθρωσης με πλευρές

2- Πλευρές

- Σώμα
- Γωνία
- Κεφαλή
- Αυχένιας
- Φύμα
- 1^η πλευρά (αύλακές & φύμα του σκαληνού)

3- Σπόνδυλοι

- Ακανθώδης απόφυση
- Εγκάρσια απόφυση
- Σώμα
- Τόξο
- Άνω & κάτω αποφύσεις
- Ημιγλήνια

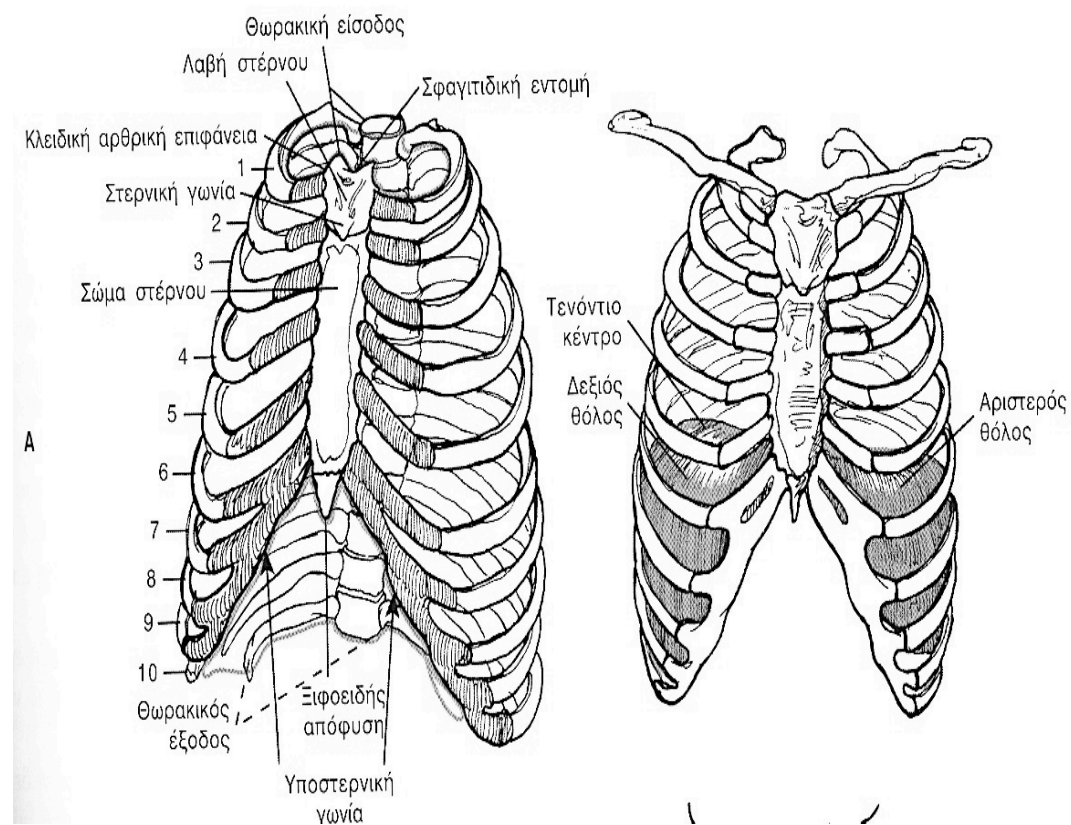
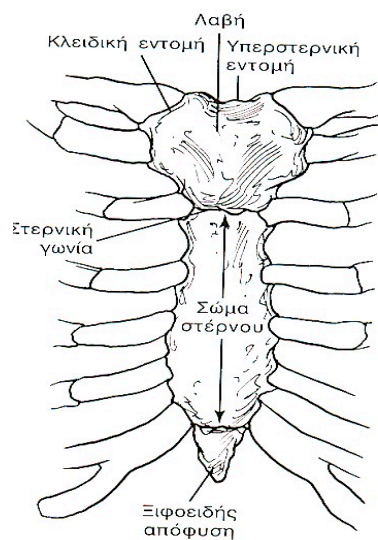
4- Κλείδα

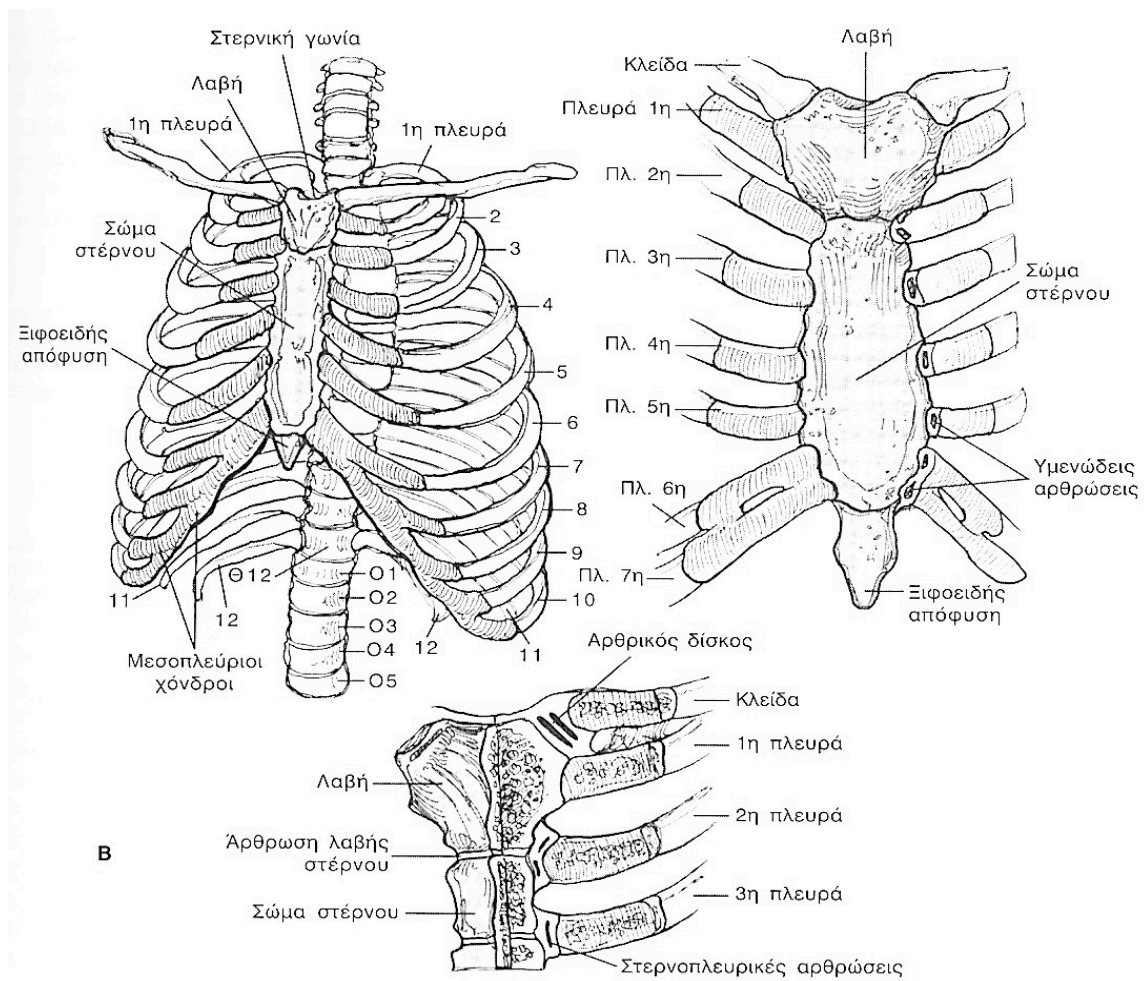
- Έσω & έξω άκρο
- Κωνοειδές φύμα

5- Ωμοπλάτη

- Ακρώμιο
- Άκανθα

- Υπερακάνθιος βόθρος
- Υπακάνθιος βόθρος
- Υπερπλάτια εντομή
- Υπεργλήνιο φύμα
- Υπογλήνιο φύμα
- Ωμογλήνη
- Υποπλεύριος βόθρος

III. Μύες

A.

- Μείζον θωρακικός
- Πρόσθιος οδοντωτός
- Ιδίως θωρακικοί

Ιδίως θωρακικοί {

- οπίσθιος οδοντωτός
- ανεκκτήρες πλευρών
- μεσοπλεύριοι
- υποπλεύριοι
- εγκάρσιος θωρακικός

Μεσοπλεύριοι μύες {

- έξω
- έσω
- εσώτατος
- εγκάρσιος θωρακικός

B. Κάθε ένα από τα ένδεκα μεσοπλεύρια διαστήματα καταλαμβάνεται από τρία στρώματα μεσοπλεύριων μυών

1. Τον έξω μεσοπλεύριο

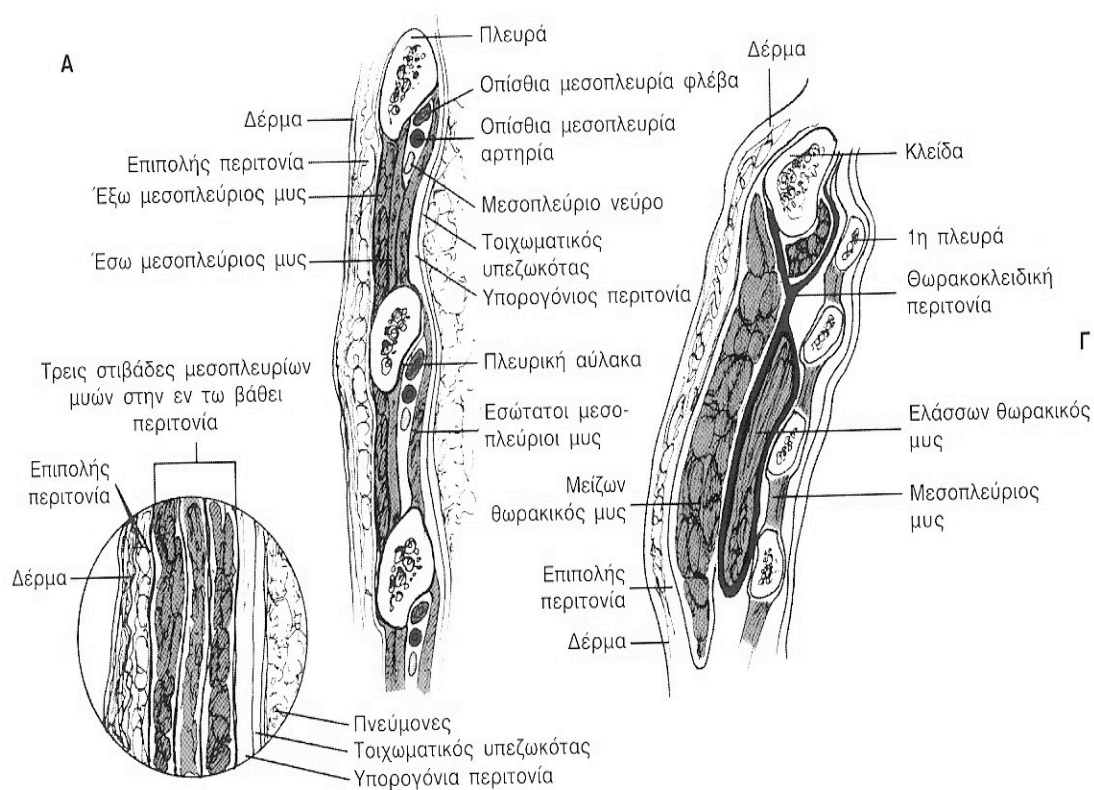
- Οι ίνες του σχηματίζουν οφείες γωνίες με τις ίνες του έσω μεσοπλεύριου μυός

2. Τον έσω μεσοπλεύριο

- Οι ίνες του είναι ομόρροπες με τις ίνες του υποπλεύριου μυός

3. Τον υποπλεύριο (εσώτατο μεσοπλεύριο μυ)

- Στο πρόσθιο τμήμα του, αντικαθίστανται από τον εγκάρσιο θωρακικό μυ, οι ίνες του οποίου φέρονται από τους πλευρικούς χόνδρους προς το στήρνο

B. **Λειτουργία** – δεν είναι σαφής. Η δραστηριότητα των μεσοπλεύριων μυών κατά τη διάρκεια της αναπνοής είναι περιορισμένη

1. **Νεύρωση** – μεσοπλεύρια νεύρα
2. **Αιμάτωση** – οπίσθιες και πρόσθιες μεσοπλεύριες αρτηρίες

Γ. Μύες Θώρακα - Στην άσκηση να αναγνωρίζετε -

Μείζων θωρακικός	Κλείδα	δικεφαλικός αύλακα (έξω χείλος) βραχιόνιου	έσω & έξω θωρακικό	προσαγωγή κάμψη βραχίονα στον ώμο
Ελάσσων Θωρακικός	3 ^η -5 ^η πλευρά	κορακοειδής απόφυση ωμοπλάτης	έσω θωρακικό	χαμηλώνει τον ώμο
Υποκλείδιος	1 ^η πλευρά	κλείδα (κάτω Επιφάνεια)	υποκλείδιο	φέρει την κλείδα προς τα κάτω
Έξω Μεσοπλεύριοι	κάτω χείλος υπερκείμενης πλευράς	άνω χείλος υποκείμενης πλευράς	μεσοπλεύρια	επικουρικοί εισπνοή
Έσω Μεσοπλεύριοι	κάτω χείλος υπερκείμενης πλευράς	άνω χείλος υποκείμενης πλευράς	μεσοπλεύρια	επικουρικοί εισπνοή
Εν τω βάθει (εσώτατη) Μεσοπλεύριοι	κάτω χείλος υπερκείμενης πλευράς	άνω χείλος υποκείμενης πλευράς	μεσοπλεύρια	επικουρικοί εισπνοή
Υποπλεύριοι	κάτω χείλος υπερκείμενης πλευράς	άνω χείλος 2 ^{ης} ή 3 ^{ης} πλευράς προς τα κάτω	μεσοπλεύρια	φέρνουν τις πλευρές προς τα κάτω
Εγκάρσιος θωρακικός	κάτω χείλος 2 ^{ης} – 6 ^{ης} πλευράς	στέρνο οπίσθια επιφάνεια 3 ^η – 7 ^η πλευρά	μεσοπλεύρια	φέρνουν τους πλευρικούς χόνδρους προς τα κάτω
Πρόσθιος οδοντωτός	1 ^η – 9 ^η πλευρά	έσω χείλος ωμοπλάτης	μακρό θωρακικό	φέρει την ωμοπλάτη προς τα εμπρός

IV. Αγγεία και Νεύρα

A. Μεσοπλεύρια Νεύρα

- 12 ζεύγη μεσοπλεύριων θωρακικών νεύρων
- Θ1-Θ11 μεσοπλεύρια
- Θ12 υποπλεύριο

Τυπικά μεσοπλεύρια νεύρα (3^ο έως 6^ο)

Κλάδοι:

- **Αναστομωτικοί:** με ένα συμπαθητικό στέλεχος
- **Παράπλευροι:** νεύρωση μεσοπλεύριων μυών
- **Πλάγιοι και πρόσθιοι (δερματικοί) διατιτρώντες:** νεύρωση δέρματος πλάγιας και πρόσθιας επιφάνειας θωρακικού και κοιλιακού τοιχώματος
- **Μυϊκοί κλάδοι:** νεύρωση υποπλεύριων, οπίσθιων οδοντωτών, εγκάρσιων θωρακικών και ανελκτήρων πλευρών

1. Είναι οι πρόσθιοι κλάδοι των Θ2-Θ11 νωτιαίων νεύρων
  - Διέρχονται κυκλικά γύρω από το θώρακα ανάμεσα στον υποπλεύριο και στον έσω μεσοπλεύριο μυ
  - Θ1 – μονο λίγες ίνες από τον πρόσθιο κλάδο του σχηματίζουν το 1^ο μεσοπλεύριο νεύρο. Οι περισσότερες εξέρχονται από τη θωρακική κοιλότητα και συνενώνονται με το βραχιόνιο πλέγμα.
  - Θ12 – Ο πρόσθιος κλάδος του αποτελεί το υποπλεύριο νεύρο το οποίο στην πραγματικότητα είναι νεύρο του κοιλιακού τοιχώματος
2. Κάθε μεσοπλεύριο νεύρο
  - Νευρώνει μεσοπλεύριους μυς
  - Δίνει έναν πλάγιο δερματικό κλάδο για το δέρμα σύστοιχα και για το πρόσθιο τμήμα του θώρακα
  - Ολοκληρώνει την πορεία του ως πρόσθιος δερματικός κλάδος για το δέρμα κοντά στην πρόσθια μέση γραμμή
3. Το 7^ο έως το 11^ο μεσοπλεύριο διάστημα δεν φθάνει μέχρι το στέρνο, τα σύστοιχα μεσοπλεύρια νεύρα συνεχίζουν την πορεία τους εντός του κοιλιακού τοιχώματος
  - Νευρώνουν τους μυς του κοιλιακού τοιχώματος και το πρόσθιο δέρμα του.

B. Μεσοπλεύριες Αρτηρίες

1. Οπίσθιες μεσοπλεύριες αρτηρίες

- Εκφύονται από την κατιούσα αορτή (εκτός από τις 2 πρώτες)
- Δίνει 1 κλάδο ο οποίος συνοδεύει τον οπίσθιο κλάδο του νωτιαίου νεύρου
- Φέρεται μαζί με ένα μεσοπλεύριο νεύρο και δίνει έναν πλάγιο δερματικό κλάδο
- Δεν φθάνει μέχρι το στέρνο

2. Πρόσθιες μεσοπλεύριες αρτηρίες

- Βραχείες αρτηρίες οι οποίες εκφύονται από την *έσω θωρακική αρτηρία (έσω μαστική)* ή από το *μυοφρενικό της κλάδο*
- Αιματώνουν τα πρόσθια άκρα των μεσοπλεύριων διαστημάτων

3. Αναστομώσεις

- Κατά τη στένωση του αορτικού τόξου αμέσως μετά την έκφυση της αριστερής υποκλείδιας αρτηρίας, οι αναστομώσεις που υπάρχουν μεταξύ των πρόσθιων και οπίσθιων μεσοπλευρίων αρτηριών επιτρέπουν στο αίμα να φθάνει από τις έσω θωρακικές αρτηρίες στην κατιούσα αορτή

B. Μεσοπλεύριες Φλέβες

1. Οι οπίσθιες μεσοπλεύριες φλέβες

- εκβάλλουν στην *άξυγο* δεξιά και στην *ημιάξυγο* αριστερά
- Η 2^η έως 4^η μεσοπλευρία φλέβα *δεξιά* συνενώνονται και σχηματίζουν την *άνω μεσοπλευρία φλέβα*, η οποία συνενώεται με την *άξυγο*
- Η 2^η έως 4^η μεσοπλευρία φλέβα *αριστερά* συνενώνονται και σχηματίζουν την *άνω μεσοπλευρία φλέβα*, η οποία εκβάλλει στην αριστερή *βραχιονοκεφαλική φλέβα*

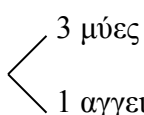
2. Οι πρόσθιες μεσοπλεύριες φλέβες

- εκβάλλουν στην *έσω θωρακική φλέβα* ή πιο χαμηλα στο *μυοφρανικό της κλάδο*

Κάθε μεσοπλευριο

- 3 αρτηρίες
  - 2 πρόσθιες (από τη θωρακική αρτηρία η οποία είναι κλάδος της υποκλείδιας αρτηρίας) (μεσοπλεύριες)
  - οπίσθια (από την θωρακική αορτή)
- 3 φλέβες
  - πρόσθιες κατόπιν στις έσω θωρακικές φλέβες και κατόπιν στις υποκλείδιες φλέβες
  - οπίσθιες κατόπιν στο σύστημα αζύγου/ημιζύγου και κατόπιν στην άνω κοίλη φλέβα

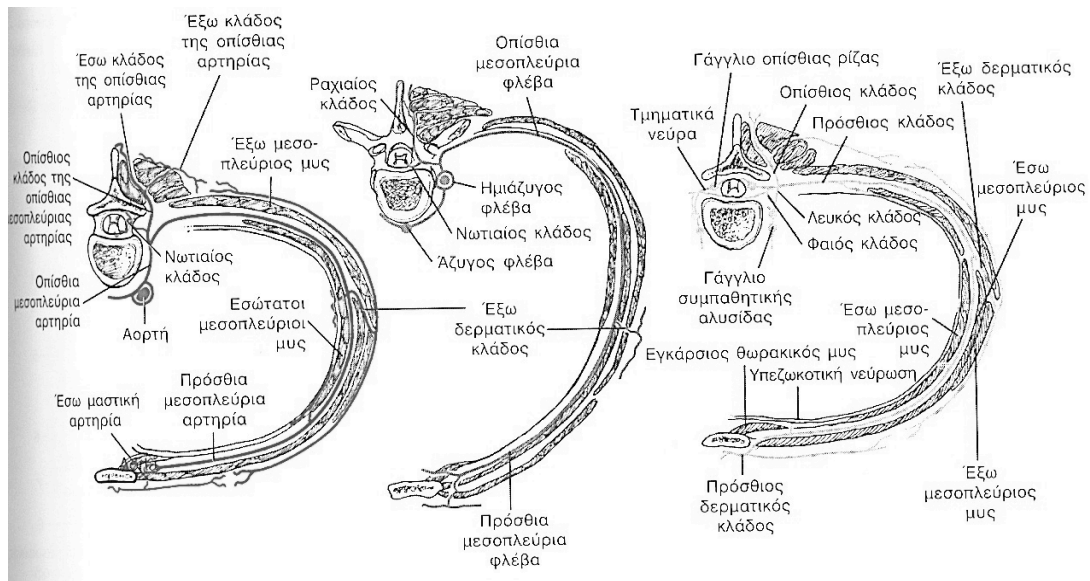
Μεσοπλευριο διάστημα

Περιέχει 3 μύες
1 αγγειονευρώδες δεμάτιο (φλέβα, αρτηρία και νεύρο: V.A.N.)

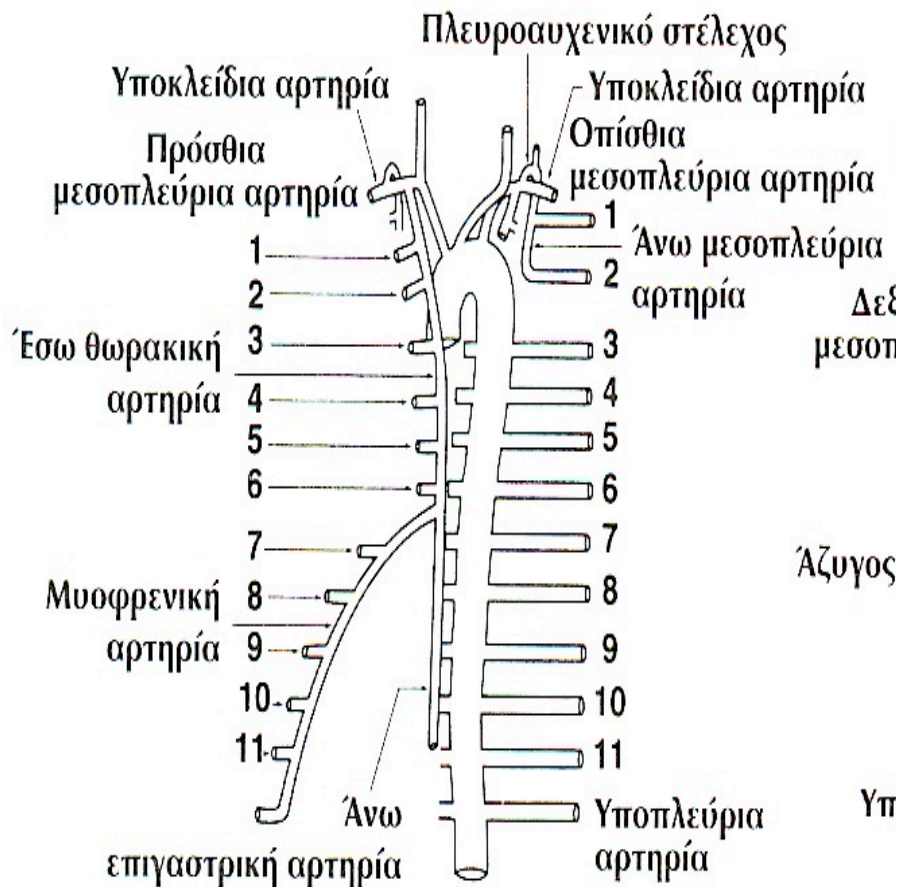
Γ. Αγγεία & Νεύρα Θώρακα - Στην άσκηση να αναγωνρίζετε -

- 1- στην μεσοπλευρία αύλακα (μεταξύ έσω και εν τω βάθει μεσοπλευρίων μυών)
  - στην ψηλότερη θέση = μεσοπλευρία φλέβα
  - κάτω από τη φλέβα πορεύεται η αρτηρία
  - κάτω από την αρτηρία πορεύεται το νεύρο
- 2- θωρακοδελτοειδής σχισμή
  - κεφαλική φλέβα
  - κάτω από τη φλέβα πορεύεται η αρτηρία

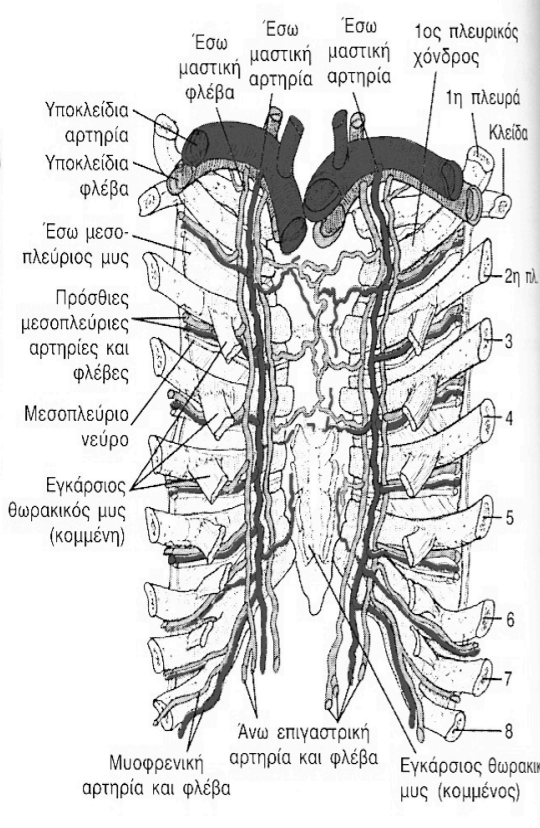
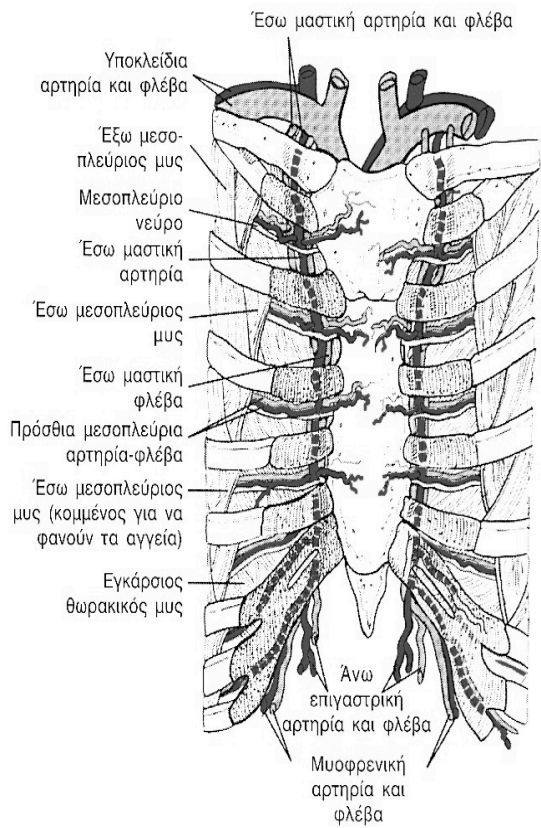
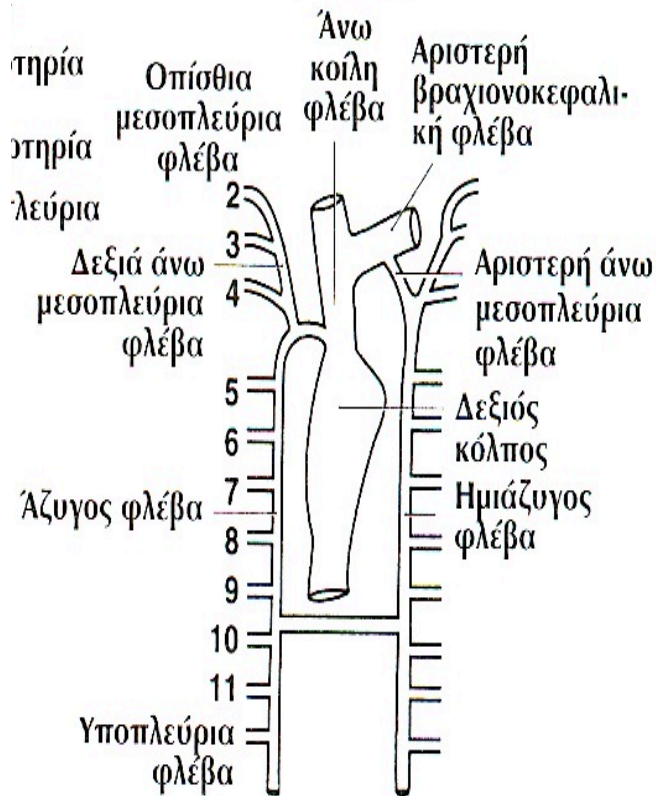
- κάτω από την αρτηρία πορεύεται το νεύρο

ΑΡΤΗΡΙΕΣ

ΦΛΕΒΕΣ

Γ. Μαστός (μαζικός αδένας)

- **Θέση:** πρόσθια επιφάνεια θώρακα μεταξύ επιπολής και εν τω βάθει πετάλου της θωρακικής περιτονίας, πάνω από τους θωρακικούς μύες (2/3 μείζονα θωρακικό και 1/3 πρόσθιο οδοντωτό)
  - **Όρια:** 2^η, 6^η πλευρά
Στερνικό χείλος/Πρόσθια μασχαλαία γραμμή
  - **Μαζικοί αδένες** (τροποποιημένοι ιδρωτοποιοί αδένες): εκκρίνουν γάλα
  - **Η μορφολογία** του μαστού ποικίλλει ανάλογα με τις φάσεις του κύκλου
  - **Επιπολής ανατομία:**
    - θηλαία άλω
    - θηλή
  - **Δομή:** Μαζικός αδένας
    - α) αποτελείται από 15-20 λόβια εκκριτικού αδενικού ιστού
    - β) κάθε λόβιο παροχετεύεται από ένα γαλακτοφόρο πόρο που καταλήγει στη θηλή του μαστού
  - **Στήριξη:** συμφύεται στερεά με το δέρμα μέσω των κρεμαστηρίων συνδέσμων (Cooper)
  - **Αρτηρίες:** κλάδοι
    - της έσω θωρακικής (έσω μαστικής)
    - της μασχαλαίας
    - των μεσοπλεύριων
  - **Φλέβες:** εκβάλλουν
    - στη μασχαλαία (κυρίως)
    - στην έσω θωρακική
    - στη μεσοπλεύρια
    - στην έξω θωρακική
  - **Λεμφική παροχέτευση:**
    - Μασχαλαίοι λεμφαδένες (κυρίως η πρόσθια θωρακική ομάδα)
    - Παραστερνικοί λεμφαδένες
  - **Νεύρωση:** πλάγιοι και πρόσθιοι διατιτρώντες κλάδοι 2^{ου}-6^{ου} μεσοπλεύριου νεύρου.
1. Το μεγαλύτερο τμήμα του αδενικού ιστού βρίσκεται στο υποδόριο τμήμα του πρόσθιου θωρακικού τοιχώματος
    - Υπάρχει και αδενικός ιστός ο οποίος διαχίζει το χείλος του μείζονος θωρακικού μυός και φθάνει μέχρι τη μασχάλη
  2. Οι (γαλακτοφόροι) πόροι έχουν στόμιο στη θηλή του μαστού
    - Περιβάλλεται από 1 σκουρό δακτύλιο δέρματος, θηλαία άλω
  3. Κρεμαστήριοι σύνδεσμοι του Cooper –
    - βρίσκονται μεταξύ του αδενικού ιστού και της εν τω βάθει επιφάνειας του δέρματος
    - αποτελούν παχυσμένες δεσμίδες υποδόριου ιστού
  4. **Αρτηριακή αιμάτωση**
    - αορτή – οπίσθιες μεσοπλεύριες - πλάγιες δερματικές
    - υποκλείδιος – μασχαλαία - πλάγια θωρακική

- υποκλείδιος - έσω θωρακική – διατιτρώσα δερματική

5. Νεύρωση

- Πλάγιοι δερματικοί κλάδοι των μεσοπλεύριων νεύρων

V. Επιφανειακή Ανατομική

A. Οδηγά σημεία (θέσεις οργάνων – καρδιά, αγγεία, τραχεία, πνεύμονες, υπεζωκοτικές κοιλότητες, κλπ. – σε σχέση με τα οδηγά σημεία στην σπλαγχνολογία)

Πρόσθια επιφάνεια θώρακα

1. **Σφαγιτιδική εντομή της λαβής** – άνω χείλος της λαβής ανάμεσα στα στερνικά άκρα των κλειδών, στο ύψος του Θ2 – Θ3 μεσοσπονδύλιου δίσκου
2. **Στερνική γωνία** – μικρή ψηλαφητή εγκάρσια ακρολοφία στη συμβολή της λαβής και σώματος του στέρνου, στο ύψος του Θ4 – Θ5
3. **2^{ος} πλευρικός χόνδρος** – στο έξω πλάγιο στις στερνικής γωνίας
4. **Στερνοξιφοειδής άρθρωση** – μεταξύ ξιφοειδούς απόφυσης και σώματος στέρνου, στο κάτω άκρο του σώματος του στέρνου, στο ύψος του Θ9 – Θ10
5. **Μεσοκλειδική γραμμή** – η κάθετη γραμμή που φέρεται προς τα κάτω από το μέσο της κλείδας
6. **Υποστερνική γωνία** – κάτω πέρας του στέρνου ανάμεσα στις στερνική προσφύσεις των 7^{ων} πλευρικών χόνδρων.
7. **Πλευρικό τόξο** – είναι το κατώτερο όριο του θώρακα, σχηματίζεται από τους χόνδρους των πλευρών 7 -10 και από τα πέρατα των πλευρών 11 και 12.
8. **Κλείδα** – ψηλαφάται εύκολα, το έξω πέρας συντάσσεται με το ακρώμιο της ωμοπλάτης
9. **Πλευρές** –
  - Η 1^η δεν ψηλαφάται (ευρίσκεται βαθειά κάτω από την κλείδα)
  - Για την ψηλάφηση των πλευρών, εντοπίζουμε τον 2^ο πλευρικό χόνδρο, αντίστοιχα προς τη στερνική γωνία και κατόπιν αριθμούμε πλευρικούς χόνδρους και πλευρές προς τα κάτω
  - 8^η πλευρά – είναι η 1^η πλευρά που μπορεί να ψηλαφηθεί κάτω από την ωμοπλάτη

Οπίσθια επιφάνεια θώρακα

1. **Ακανθώδεις αποφύσεις:** Η πρώτη που ψηλαφάται αντιστοιχεί στον 7^ο αυχενικό σπόνδυλο (προέχον σπόνδυλος). Οι ακανθώδεις αποφύσεις των A1-A6 σπονδύλων καλύπτονται από τον αυχενικό σύνδεσμο και δεν ψηλαφώνται
2. **Ωμοπλάτη:**
  - Άνω έσω γωνία (επίπεδο ακανθώδους απόφυσης Θ2)
  - Ωμοπλατιαία άκανθα (επίπεδο ακανθώδους απόφυσης Θ3)
  - Κάτω γωνία (επίπεδο ακανθώδους απόφυσης Θ7)

Γραμμές αναφοράς

- Μεσοστερνική
- Μεσοκλειδική
- Πρόσθια, οπίσθια και μέση μασχαλαία
- Ωμοπλαταιαία
- Ματική γραμμή – η κάθετη γραμμή που περνάει από τη θηλή και βρίσκεται 1 ή 2 εκ επί τα εκτός της μεσοκλειδικής γραμμής
- Μέση μασχαλαία γραμμή – η κάθετη γραμμή που φέρεται προς τα κάτω περνώντας από το μέσο της μασχάλης και οριοθετείται από την *πρόσθια μασχαλαία πτυχή* (μείζων θωρακικός μυς) και την *οπίσθια μασχαλαία πτυχή* (πλατύς ραχιαίος μυς)

